

بررسی انگیزه پیشرفت و رابطه آن با موفقیت تحصیلی در دانشجویان رشته های پزشکی، پرستاری و خدمات درمانی دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)

سیما نوحی^۱ MD، سید مرتضی حسینی^۱ PhD، حمید رخساری زاده^۲ MD،
امین صبوری^{۳*} MD، غلامحسین علیشیری^۴ MD

^۱ مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، تهران، ایران
^۲ مرکز تحقیقات فن آوری های نوین شنوایی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، تهران، ایران
^۳ مرکز تحقیقات بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، تهران، ایران
^۴ دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، تهران، ایران

چکیده

اهداف: موفقیت تحصیلی دانشجویان، به رغم استعداد ذاتی تحت تاثیر انگیزش تحصیلی قرار دارد. مطالعه حاضر به بررسی نقش انگیزش پیشرفت تحصیلی در موفقیت تحصیلی دانشجویان پرداخته است.

روش ها: طی یک مطالعه توصیفی-مقطعی به بررسی ۱۰۰ نفر از دانشجویان پرداخته شد. جامعه مورد مطالعه شامل دانشجویان پزشکی، پرستاری و مدیریت بودند که به صورت سرشماری وارد مطالعه شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته و پرسشنامه ۲۹ سؤالی انگیزه پیشرفت هرمنس بود. اطلاعات با نرم افزار SPSS و تست های ANOVA، T-Test و Pearson Correlation استفاده شد و P-value کمتر از ۰/۰۵ معنی دار در نظر گرفته شد.

یافته ها: از ۱۰۰ دانشجوی مورد بررسی ۸۳ درصد مرد و ۱۷ درصد زن، ۷۸ درصد مجرد و ۲۲ درصد متأهل و ۸۳ درصد دانشجوی پزشکی و ۱۷ درصد دانشجوی سایر رشته ها بوده اند. میانگین سنی دانشجویان ۲۴/۲±۴/۷، میانگین نمره آزمون انگیزه پیشرفت هرمنس ۸۵/۲±۸ و میانگین نمرات هرمنس در مردان ۸۵/۴±۸/۱ و در خانم ها ۷۵/۵±۷/۸۴/۲ بود که در افراد متأهل و دانشجویان پزشکی با موفقیت تحصیلی ارتباط معنی دار داشته است (P<۰/۰۵).

نتیجه گیری: به نظر می رسد بخصوص در دانشجویان پزشکی می توان با تقویت انگیزش پیشرفت در دانشجویان می توان میزان موفقیت تحصیلی دانشجویان را افزایش داد. مطالعات تکمیلی با حجم نمونه بیشتر جهت بررسی عوامل مختلف موثر بر روی ارتباط انگیزه پیشرفت و موفقیت تحصیلی در دانشگاه توصیه می گردد.
کلید واژه ها: انگیزه پیشرفت، موفقیت تحصیلی، دانشجوی، آزمون هرمنس.

Progress Motivation among Baqiyatallah University of Medical Sciences Students and Its Relationship with Academic Achievement

Noohi S.¹MD, Hosseini .M.¹ PhD, Rokhsarizadeh H.² MD, Saburi A.^{3*} MD, Alishiri Gh.H.⁴ MD

¹Behavioral Sciences Research Center, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

²New Technologies in Hearing Rehabilitation Research Center, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

³Health Research Center, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

⁴Faculty of Medicine, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Abstract

Aims: Despite ascribed intellectual ability, academic success can be affected by progress motivation. This study assessed role of progress motivation among medical student on academic success.

Method: A cross-sectional survey was conducted on 100 medical sciences students of Baqiyatallah university of medical sciences. Students of medical, nursing and health management sciences were included. They fulfilled the author-made questionnaire and Hermance questionnaire. Data were analyzed by SPSS using T-Test, ANOVA and Pearson Correlation and P-value less than 0.05 was considered significant.

Result: Out of 100 subjects, 83% were male and 17% were female, 78% were single and 22% were married, 83% were medical students and 17% were other medical sciences students. Mean age was 24.2±4.7 years, mean of academic progress motivation according Hermance was 85.2±8 and in male population 85.4±8.1 and female was 84.2±7.5 which has a significant correlation with academic success in married and medical students. (P<0.05)

Conclusion: It seems that it can progress in academic success with improving progress motivation, particularly in medical students. Further studies with larger population were suggested for investigating factors which may be effective on relation between academic success and progress motivation.

Keywords: Academic Success, Progress Motivation, Student, Hermance Questionnaire.

مقدمه

انگیزه پیشرفت و رابطه آن با موفقیت تحصیلی در دانشجویان رشته های درمانی دانشگاه علوم پزشکی بقیه ... (۱) که یک دانشگاه وابسته به نیروهای مسلح محسوب می شود می باشد.

روش ها

در این مطالعه که به صورت مقطعی-توصیفی [cross-sectional] انجام شد، ۱۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بقیه ... (۲) که در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ در حال تحصیل بودند مورد بررسی قرار گرفتند. جامعه مورد مطالعه شامل دانشجویان پزشکی (پایه و بالینی)، پرستاری و مدیریت بهداشت و درمان بودند که خلاصه مقاله به جشنواره دانشجویی تحقیق و پژوهش دانشگاه ارائه نموده بودند و به صورت سرشماری وارد مطالعه شدند. افرادی که دارای سابقه ابتلا به بیماریهای مزمن، ناتوانیهای جسمانی شدید و اختلالات روانی و مصرف داروهای روانی از مطالعه خارج شدند. این طرح پس از تصویب در کمیته علمی-اخلاقی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بقیه ... (۳) انجام شده است و اطلاعات شرکت کنندگان در مطالعه به صورت کدگذاری و محرمانه مورد بررسی قرار گرفت. افراد وارد شده در مطالعه، ابتدا پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس و چک لیست های مربوط به اطلاعات را در حضور محقق (جهت برطرف کردن نقاط ابهام پرسشنامه ها) پر کردند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته شامل اطلاعات دموگرافیک و سؤالات موفقیت تحصیلی بود که روایی ابزار با استفاده از اعتبار محتوا (Content Validity) تعیین شد و با استفاده از روش بازآزمایی (Test-Retest) پایایی فرم جمع آوری اطلاعات ۰/۸۳ بدست آمد. همچنین پرسشنامه ۲۹ سؤالی انگیزه پیشرفت هرمنس استفاده گردید. پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس مورد استفاده قبلاً مورد مطالعه قرار گرفته بود و اعتبار آن با دو روش همسانی درونی و تحلیل عاملی بدست آمده بود و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴. و به روش بازآزمایی ۰/۷۴ بدست آمده بود [۹]. معیار موفقیت تحصیلی، معدل کل دانشجویان بود که از معاونت آموزش دانشگاه اخذ گردید.

سؤالات پرسشنامه به صورت جمله ناتمام ساخته شده است و بدنبال هر جمله چهار گزینه داده شده است و جهت یکسان سازی ارزشی سؤالات برای هر ۲۹ سؤال پرسشنامه ۴ گزینه نوشته شده است. این گزینه ها برحسب اینکه شدت انگیزه پیشرفت از زیاد به کم یا کم به زیاد باشد به آنها نمره داده شده است، بنابراین برخی سؤالات به صورت مثبت و برخی دیگر به صورت منفی بود و دامنه اختیار هر سوال از ۱ تا ۴ بود و دامنه تغییرات کل سؤالات بین ۲۹ تا ۱۱۶ بود و تفسیر آزمون براساس نمره کل می باشد، به طوریکه اگر مجموع نمرات بالا باشد، نشانگر انگیزه پیشرفت بالا و نمرات پایینی بیانگر انگیزه پیشرفت پایین فرد می باشد. برای مقایسه داده های کمی بین دو گروه از آزمون تی (T-Test) و همراهی داده های کمی از همبستگی پیرسون (Pearson Correlation) استفاده شد که این به علت نرمال بودن توزیع داده های کمی که پیش فرض تست است انجام شد. P-value کمتر از ۰/۰۵ معنی دار در نظر گرفته شد.

نتایج

از ۱۰۰ دانشجوی مورد بررسی ۸۳ درصد مرد و ۱۷ درصد زن بودند، همچنین ۷۸ درصد مجرد و ۲۲ درصد متأهل، ۳۱ درصد ساکن استان تهران و ۶۹ درصد ساکن سایر استان ها، ۱۲ درصد خانه شخصی، ۶۶ درصد ساکن خوابگاه، ۱۶ درصد سکونت در خانه پدری و ۶ درصد در خانه اجاره ای ساکن بودند. میانگین سنی دانشجویان $24/2 \pm 4/7$ با حداقل

فرآیندهایی که رفتار را نیرومند و هدایت می کند از نیروهای درون فرد و محیط ناشی می شوند. انگیزه نیز فرآیندی درونی است که رفتار را نیرومند و هدایت می کند، بنابراین انگیزه اصطلاحی کلی برای مشخص کردن زمینه مشترک بین نیازها، شناختها و هیجان ها است [۱]. انگیزش تحت تأثیر ۴ عامل موقعیت، مزاج، هدف و ابزار است [۱]. در مورد دانشجویان، انگیزه پیشرفت تحصیلی از اهمیت خاصی برخوردار است. با این انگیزه افراد تحرک لازم را برای به پایان رساندن موفقیت آمیز تحصیل، رسیدن به هدف یا دستیابی به درجه معینی از شایستگی در کار خود را دنبال می کنند، تا بالاخره بتوانند موفقیت لازم را در امر یادگیری و تحصیل را کسب نمایند [۲].

الگوی عمومی اجتماعی-شناختی برای انگیزش شامل سه سازه انگیزشی؛ انتظار، ارزش و عاطفه است، که انتظار به باورهای فراگیر شده در خصوص انجام تکلیف مربوط است، ارزش بر دلایل یادگیرنده برای درگیر شدن در فعالیت تحصیلی معین تمرکز دارد و عاطفه بر میزان اضطرابی که فرد هنگام امتحان در درسی معین را تجربه می کند اشاره دارد [۳]. مطالعه روی دانشجویان مالزیایی مقطع غیر تحصیلات تکمیلی الگوی پینتریچ نشان داد، در حالی که خودکفایی رابطه ای مثبت با موفقیت تحصیلی در این دانشجویان دارد، این خودکفایی خود می تواند ناشی از انگیزه پیشرفت بوده و از این طریق با موفقیت تحصیلی ارتباط دارد [۴]. از سوی دیگر پژوهش های دیگر حاکی از ناچیز و غیرمعنی دار بودن تفاوت های جنسیتی در حیطه یاد شده است. به طوریکه در بررسی تفاوت های جنسیتی در باورهای انگیزشی و راهبردهای خودتنظیمی دانش آموزان مقطع راهنمایی مرکز تیزهوشان انجام شد، نشان داد که جنسیت تنها در مؤلفه اضطراب امتحان تأثیر دارد و دختران نسبت به پسران اضطراب بیشتری دارند [۵].

ارزش نتایج حاصل از فعالیت دانش آموز بر میزان انگیزه وی تأثیر می گذارد و این اثر سبب می شود که یادگیرنده برای رسیدن به هدف بیشتر تلاش کند [۶]. همچنین پژوهش های انجام شده حاکی است که موفقیت تحصیلی از تعامل بین متغیرهای موقعیتی مانند برنامه، روش های آموزشی، شرایط عاطفی و فیزیکی محیط تحصیلی، نگرش نسبت به مسائل آموزشی و انگیزه پیشرفت فراگیران تأثیر می پذیرد. ترکیب دو دسته از انگیزه های پیشرفت یعنی انگیزه درونی و انگیزه بیرونی، رفتار و فعالیت های تحصیلی دانش آموزان را جهت می دهد [۷].

در آغاز دهه ۷۰، هرمنس تلاش نمود تا با جمع آوری منابع ضمن مشخص کردن مؤلفه های انگیزه پیشرفت، آزمون معتبری برای اندازه گیری آن ارائه کند. هرمنس معتقد است که می توان بر اساس پژوهش های انجام شده در زمینه انگیزه پیشرفت و پاسخ های آزمودنی ها به مواد آزمون ها، مؤلفه های سازنده انگیزه پیشرفت را مشخص کرد. بنابر دیدگاه وی، انگیزه پیشرفت از چند مؤلفه سطح آرزو، رفتار مخاطره آمیز، ارتقائلی، مسئولیت پذیری، پشتکار، آینده نگر، رفتارشناختی، انتخاب دوست و رفتار موفق تشکیل شده است [۸].

مطالعات انجام شده در غرب، بطور گسترده پدیده انگیزش تحصیلی را مورد بررسی قرار داده اند. در ایران نیز کم و بیش به این پدیده توجه شده است. با این همه، کمتر پژوهشگری در حوزه پزشکی و پیراشکی به شناخت نقش انگیزش در موفقیت تحصیلی پرداخته است. با توجه به نقش پزشکان و پیرایشکان در تأمین و ارتقای سلامت افراد و با عنایت به خلأ موجود، مطالعه ای نیاز است که ارتباط انگیزش تحصیلی با موفقیت تحصیلی دانشجویان را بررسی کند. هدف از این مطالعه بررسی

معنی داری داشت اما میانگین نمرات دیپلم و میانگین نمرات انگیزه و همکاران [۱۱] رابطه مثبت و معنی دار بین معدل دیپلم و موفقیت تحصیلی بدست آمد که با نتایج مطالعه ما همخوانی دارد هرچند در مطالعه ما غالب جمعیت مورد مطالعه دانشجویان پزشکی و مذکر بوده اند و در مطالعه مذکور جمعیت مورد مطالعه دانشجویان پرستاری و غالباً مونث بوده اند که این میتواند علت این اختلاف جزئی در نتایج دو مطالعه باشد. همچنین در مطالعه وین و همکاران [۱۲] نیز بین پیشینه تحصیلی دانشجویان پیش از ورود به دانشگاه و موفقیت تحصیلی دانشگاهی رابطه وجود داشت که با نتایج مربوط به دانشجویان پزشکی بر خلاف دانشجویان غیر پزشکی مطابقت دارد.

مطالعه روی دانشجویان مالزیایی مقطع غیر تحصیلات تکمیلی الگوی پیترتج نشان داد، در حالی که خودکفایی رابطه ای مثبت با موفقیت تحصیلی در این دانشجویان دارد، این خودکفایی خود می تواند ناشی از انگیزه پیشرفت بوده و از این طریق با موفقیت تحصیلی ارتباط دارد که با نتایج مطالعه حاضر مطابقت دارد هرچند از لحاظ رشته تحصیلی بین دو مطالعه تفاوت هایی نیز وجود داشته است که این میتواند علت این اختلاف جزئی در نتایج دو مطالعه باشد [۴]. از سوی دیگر، نتایج پژوهش های اخیر بخصوص در ایران حاکی از ناچیز و غیرمعنی دار بودن تفاوت های جنسیتی در حیطه یاد شده است [۱۳]. اما در بررسی تفاوت های جنسیتی در باورها انگیزش و راهبردهای خود تنظیمی دانش آموزان مقطع راهنمایی مراکز تیزهوشان انجام شده، نشان داد که جنسیت تنها در مؤلفه اضطراب امتحان تاثیر دارد و دختران نسبت به پسران اضطراب بیشتری دارند که به علت اختلاف نسبت جنسیتی با نتایج مطالعه حاضر متفاوت است [۵]. اما فرنج و لوسر و همکاران در مطالعه خود ذکر نموده است که زنان در شرایط و انگیزه های مربوط به موقعیت های زناشویی و اجتماعی نسبت به موقعیت هدایت گروه و موقعیت های علمی و شغلی دارای نمره های بالاتر بودند [۱۴].

همچنین در مطالعه ی دیگری که بر روی دانش آموزان دبیرستانی انجام شد نشان داد که میزان انگیزش پیشرفت و موفقیت تحصیلی متاثر از جنس نبوده است [۱۵]. مطالعات گذشته نقش جنس مذکر را در ارتباط انگیزش تحصیلی و موفقیت شغلی و بالتبع تحصیلی پررنگ میدانسته اند [۱۵]. در مردها، ترس از درآمد پایین یکی از مهمترین علل صدمات انگیزشی، مختل شدن سلامت روان و عملکرد ضعیف در فعالیت های مختلف از جمله وظایف شغلی و تحصیلی ذکر شده است، اما

برخی پژوهشگران بر این باورند که انگیزه تحصیلی تحت تاثیر یافتن یک شغل دارای شان اجتماعی بالاتر بیشتر از کسب درآمد است [۱۶]. هر چند در مطالعه حاضر تفاوت آماری واضحی در مورد انگیزش تحصیلی و موفقیت تحصیلی در دو جنس دیده نشده است.

۱۸ سال و حداکثر ۴۴ سال بود. میانگین معدل دیپلم $17/9 \pm 1/3$ با حداقل $14/5$ و حداکثر $19/8$ بود، میانگین معدل دانشگاه در ترم های قبلی $15/7 \pm 1/2$ با حداقل ۱۱ و حداکثر $18/7$ بوده است (فقط یک نفر معدل ۱۱ داشته است و بقیه معدل بالای ۱۴ بوده است).

وضعیت اقتصادی بر حسب محاسبه خود فرد ۲۳ درصد خوب، ۷۴ درصد متوسط و ۳ درصد وضعیت ضعیف داشته اند. ۸۳ درصد دانشجوی پزشکی و ۱۷ درصد دانشجوی سایر رشته ها بوده اند. ۷ درصد بورسیه و ۹۳ درصد غیر بورسیه بودند. میزان علاقه به رشته در حال تحصیل عبارت بود از ۵۶ درصد علاقه خیلی زیاد، ۳۴ درصد علاقه زیاد، ۹ درصد علاقه معمولی، ۱ درصد علاقه کم و گزینه اصلاً علاقه ندارم صفر بوده است. از نظر بیشترین علاقه به چه رشته ای بوده است، ۷۶ درصد رشته فعلی و ۲۴ درصد رشته های دیگر را انتخاب کرده اند. (جدول-۱)

میانگین نمره آزمون انگیزه پیشرفت هرمنس $85/2 \pm 8$ با حداقل ۶۶ و حداکثر ۱۰۹ بود، ۲۵ درصد دانشجویان میانگین نمره هرمنس ۸۰ و کمتر، ۵۰ درصد دانشجویان میانگین نمره هرمنس ۸۵ و کمتر و ۷۵ درصد دانشجویان میانگین نمره هرمنس ۹۰ و کمتر داشته اند.

در مورد ارتباط بین مولفه های مختلف و نمرات انگیزه پیشرفت هرمنس و موفقیت تحصیلی یافته های ذیل بدست آمد. ارتباط معنی داری بین نمرات دیپلم و نمرات دانشگاه وجود داشت ($r=0/2, P=0/01$) ارتباط معنی داری بین نمرات دیپلم و نمرات انگیزه پیشرفت وجود داشت ($r=0/19, P=0/04$)، ارتباط معنی داری بین نمرات دانشگاه و نمرات انگیزه پیشرفت وجود داشت ($r=0/19, P=0/04$). (جدول-۲)

میانگین نمره دیپلم در مردان $17/8 \pm 1/3$ و در خانم ها $18/4 \pm 1$ ($P=0/07$)، میانگین نمرات ترم های قبل دانشگاه در مردان $15/5 \pm 1$ و در خانم ها $16/9 \pm 1/1$ ($P=0/001$) و میانگین نمرات هرمنس در مردان $85/4 \pm 8/1$ و در خانم ها $84/2 \pm 7/5$ ($P=0/5$) بود. هیچ یک از عوامل زمینه ای تاهل، جنسیت، وضعیت مسکن، وضعیت اقتصادی و اصلیت شهری بر روی انگیزش پیشرفت و موفقیت تحصیلی تاثیر گذار نبوده اند ($P>0/05$).

بحث

نمره کل انگیزه پیشرفت در بین دانشجویان نشان دهنده انگیزه خوب در بین آنها بود، این یافته با نتایج تحقیقات دیگر هماهنگی دارد [۲، ۱۰]. میانگین نمرات ترم های قبل دانشگاه در خانم ها بیشتر از آقایان بود و اختلافات پیشرفت هرمنس در دو جنس تفاوت معنی داری نداشت. در مطالعه صفدری

جدول شماره ۱) درصد علاقه به دانشگاه و رشته تحصیلی

اصلاً	کم	معمولی	زیاد	خیلی زیاد	
۱٪	۱۵٪	۳۳٪	۴۷٪	۴٪	۱- اهل مطالعه هستم.
۶٪	۱۶٪	۲۴٪	۳۰٪	۲۴٪	۲- در زمان انتخاب رشته تحصیلی به این دانشگاه شناخت داشتم.
۶۷٪	۲۴٪	۶٪	۲٪	۱٪	۳- علاقه دارم در رشته فعلی خود تا مقاطع بالا ادامه تحصیل دهم.
۵۲٪	۳۱٪	۱۱٪	۵٪	۱٪	۴- به خاطر علاقه ای که به رشته فعلی دارم آن را انتخاب کردم
۲٪	۶٪	۱۱٪	۹٪	۷۲٪	۵- صرف این که در دانشگاه قبول شوم رشته ام را انتخاب کرده ام.

جدول شماره ۲) میانگین نمرات دیپلم، دانشگاه و هرمنس و ارتباط بین نمرات

ارتباط نمره دانشگاه - هرمنس	ارتباط نمره دیپلم - هرمنس	ارتباط نمره دیپلم - دانشگاه	نمرات هرمنس	نمرات دانشگاه	نمرات دیپلم	جنس
$r=0/2$ $p=0/06$	$r=0/25$ $p=0/01$	$r=0/22$ $p=0/4$	$85/4 \pm 8/1$	$15/5 \pm 1$	$17/8 \pm 1/3$	مرد
$r=0/4$ $p=0/06$	$r=-0/1$ $p=0/6$	$r=-0/03$ $p=0/9$	$84/2 \pm 7/5$	$16/9 \pm 1/1$	$18/4 \pm 1$	زن
$r=0/1$ $p=0/3$	$r=0/24$ $p=0/02$	$r=0/29$ $p=0/009$	$85 \pm 8/1$	$15/7 \pm 1/1$	$18 \pm 1/1$	مجرد
$r=0/46$ $p=0/02$	$r=0/13$ $p=0/5$	$r=0/18$ $p=0/4$	$86/2 \pm 7/8$	$15/9 \pm 1/3$	$17/5 \pm 1/6$	متاهل
$r=0/22$ $p=0/04$	$r=0/28$ $p=0/008$	$r=0/34$ $p=0/002$	$84/9 \pm 7/7$	$15/6 \pm 1/1$	$18/1 \pm 1/2$	پزشکی
$r=0/03$ $p=0/9$	$r=-0/02$ $p=0/9$	$r=0/39$ $p=0/1$	$86/7 \pm 9/6$	$16/6 \pm 1/2$	$17/2 \pm 1/3$	غیر پزشکی

نمود، علاقه و انگیزه برای موفقیت کافی نیست و در کنار اهمیت و علاقه، شرایط دیگری مانند شیوه تدریس صحیح استاد، امکانات آموزشی، تکالیف خارج مدرسه و دانشگاه، ساعات مطالعه و... نیز لازم هستند تا موفقیت دانش‌آموزان و دانشجویان را تضمین کنند [۲۳، ۲۴]. از طرف دیگر برخی عوامل مانند نژاد و مذهب [۲۵] به عنوان فاکتورهای موثر بر روی انگیزش و موفقیت تحصیلی مطرح شده است که در این مطالعه مورد ارزیابی قرار نگرفته است و به نظر می‌رسد می‌بایست در مطالعات آتی مورد بررسی و توجه قرار گیرد.

نتیجه گیری

با توجه به این مطلب که انگیزه پیشرفت باعث تحرک و پویایی و برنامه ریزی صحیح در حین تحصیل دانشجویان بخصوص دانشجویان پزشکی می‌شود و از این طریق می‌تواند بر روی موفقیت تحصیلی فرد تاثیر بگذارد [۲۶]، بنابراین می‌توان با تقویت بنیه انگیزشی دانشجویان، فراهم نمودن نیازهای پایه و انتخاب رشته تحصیلی بر اساس علاقه دانش‌آموزان می‌توان امکان دستیابی هر چه بهتر به موفقیت تحصیلی در طول دوران دانشجویی و در نتیجه دوران شغلی فعال فرد را فراهم نمود. از جانب دیگر عواملی روحی-روانی [۲۷، ۲۸] و جسمی (مانند عوامل هورمونی) بر روی انگیزش تحصیلی نیز موثر است [۲۹] که ممکن است در افراد کمتر موفق تحصیلی به علت دارای کمبود انگیزش تحصیلی بتوان از این طریق (حمایت روانی و بررسی‌های سلامت جسمانی) موفقیت تحصیلی را در فرد پایه ریزی کرد که لازمه آن انجام مطالعات تکمیلی در این زمینه است.

تشکر و قدردانی: لازم است از کلیه دانشجویان شرکت کننده در طرح کمال تشکر را داشته باشیم. همچنین از جناب آقای دکتر امین سهرابی که در بازخوانی دست نوشته همکاری صمیمانه ای داشته اند قدردانی بعمل می‌آید. این مقاله منتج از طرح تحقیقاتی با همین عنوان در دانشکده پزشکی دانشگاه بقیه ا... می‌باشد.

محل سکونت، وضعیت اقتصادی، وضعیت مسکن، بورسیه بودن یا نبودن و میزان علاقه به رشته تحصیلی خود، سبب اختلاف معنی دار در نمرات دیپلم، دانشگاه یا نمره هرمنس نبود. در مطالعه رفعتی و همکاران، موفقیت تحصیلی از تعامل بین متغیرهای موقعیتی مانند برنامه، روش‌های آموزشی، شرایط عاطفی و فیزیکی محیط تحصیلی، نگرش نسبت به مسایل آموزشی و انگیزه پیشرفت فراگیران تاثیر می‌پذیرد که در مطالعه حاضر این متغیرها یا مورد بررسی نبوده و یا موثر در پیشرفت نبوده اند [۷].

پینتریچ و همکاران [۱۷] مشخص کردند که دانش‌آموزان دارای پیشرفت بالا اغلب یادگیرندگان خودنظم یافته‌ای هستند، بدین معنا که این دانش‌آموزان در مقایسه با دانش‌آموزان دارای پیشرفت پایین، هدف یادگیری‌شان را بصورت اختصاصی‌تری تنظیم می‌کنند و به شکل منظم‌تری پیشرفت‌شان را به سمت هدف ارزیابی می‌کنند. همچنین در مطالعه هیرش و همکاران نشان داده شد، که تجسم نیازهای اولیه و اساسی در آینده و پیش‌بینی دستیابی به این هدف‌ها باعث افزایش چشم‌گیر انگیزه دانشجویان برای فعالیت بیشتر در زمان حال می‌شود [۱۸]. مطالعات دیگر نیز موید تاثیر انگیزش پیشرفت بر روی برنامه ریزی و رفتار تحصیلی صحیح برای دستیابی به موفقیت تحصیلی است که از این حیث با نتایج مطالعه ما همخوانی دارد [۱۹]. همچنین در مطالعاتی وضع مالی خوب، تشکیل

خانواده و به دست آوردن شغل مناسب که همگی از نیازهای اولیه و ثانویه فیزیولوژیک هستند، از مهمترین عوامل انگیزش دانشجویان به شمار می‌روند که با نتایج مطالعه حاضر که هیچ یک از عوامل زمینه‌ای موثر بر این ارتباط نبوده است همخوانی ندارد [۱۶، ۲۰، ۲۱].

علیرغم نتایج بدست آمده در این مطالعه که علاقه به رشته تحصیلی و میزان انگیزه پیشرفت و موفقیت تحصیلی ارتباطی معنی دار وجود نداشته است، اما در مطالعه صفدری و همکاران [۱۱] نشان داده شد که در دانشجویان نقش علاقه به رشته تحصیلی را خیلی زیاد و زیاد دانسته‌اند، و در مطالعه آکاشا و همکاران [۲۲] نیز علاقه به رشته تحصیلی و شاخص‌های آن به عنوان یک عامل موثر در گرایش دانشجویان به رشته پرستاری و موفقیت تحصیلی گزارش گردیده است که این اختلاف می‌تواند به علت نوع رشته و تفاوت رشته تحصیلی در دو مطالعه و همچنین شرایط دانشگاهی محل تحصیل باشد. همچنین در برخی مطالعات بیان

منابع

- 1- Yahya SM (translator). *Motivation & emotion*, Rio john marshal. 4th ed. Virayesh Publication, 1st chapter 2009:15-21. [Persian]
- 2- Yousefi AR, Ghasemi GR, Firouznia S. Relationship between progress motivation and academic achievement in medical students Isfahan, *Iranian Journal of Medical education*. 2009;9(1):79-85. [Persian]
- 3- Pintrich PR, Degroot EV. Motivational and self-Regulated learning Components of classroom Academic Performance of Educational Psychology. 1990;82:33-400.
- 4- Azlina Mohd Kosnin. Self-regulated learning and academic achievement in Malaysian undergraduates. *International Education Journal*. 2007;8(1):221-228.
- 5- Alborzi Sh, Samani S. Comparison of motivational behavior and Self regulating strategies in education. *Shiraz Journal of Social and humanities sciences*, 1999;15:3-18. [Persian]
- 6- Pintrich PR, Schrauben B. Students' motivational beliefs and their cognitive engagement in classroom tasks. In D.H. Schunk & J. Meece, (Editors). *Student perceptions in the classroom: Causes and consequences*. Chap 4,(1992;149-183.
- 7- Rafati F, Sharif F, Ahmadi J, Shafiee N. Impacts of psychiatric health on student motivation. *Shahid Sadoughi medical sciences university Journal of sciences*. 2001;11(3):80-86.
- 8- Hermans, H. J. M. "A Questionnaire Measure of Achievement Motivation". *Journal of Applied Psychology*. 1970;54:353-363.
- 9- Akbari B. Validity of motivation questionnaire of Here-mence on students of high school in Guilan Providence, knowledge and research in educational sciences. 2007;16:73-96. [Persian]
- 10- McInerney DM, Yeung AS, McInerney V. Cross-cultural validation of the Inventory of School Motivation(ISM): motivation orientations of Navajo and Anglo students. *J Appl Meas*. 2001;2(2):135-53.
- 11- Safdari F, Delaram M, Kheyri S, Frouzandeh N, Kazemian A. Effective factors on students educational developments in sight of masters. *Shahrekord University journal*. 2005;3:71-77. [Persian]
- 12- Win R, Miller P. The effect of individual and school factors on university student's academic performance. *Aust Econ Rev*. Mar: 2005;38(1):1-18.
- 13- Aghamolaei T, Fazel I. Medical students' perceptions of the educational environment at an Iranian Medical Sciences University. *BMC Med Educ*. 2010;10:87.
- 14- French EG, Lesser GS. Some Characteristics of the Achievement Motive in Women. *J Abnorm Psychol.*; 1964; 68:119-28.
- 15- Biabangard E. Relationship between Self steam, Motivation and educational progression among 3rd high schools of Tehran, *Psychological Studies*, 1(5,6)131-144.[Persian]
- 16- Lachman ME, Weaver SL. The sense of control as a modator of social class differences in health and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1998;74:763-773.
- 17- Pintrich PR, Schunk DH. *Motivation in Education: Theory, Reasearch, and Applications*. 2nd ed. Upper saddle River, NJ: Pearson Education. Chap 2. 2002;145-60.
- 18- Hirsh, G. *Helping college students succeed: A model for effective intervention*. 1st ed, Philadelphia: Brunner-Routledge. 2001;85-88.
- 19- Rispoli M, O'Reilly M, Lang R, Machalicek W, Davis T, Lancioni G, Sigafos J. Effects of motivating operations on problem and academic behavior in classrooms. *J Appl Behav Anal*. 2011 Spring;44(1):187-92.
- 20- Berger, KS. *The developing person through the life span*. 5th ed. New York: Worth. 2001;499-505.
- 21- Ross CE, Van Willigen M. Education and subjective quality of life. *Journal of Health and Social Behavior*. 1997;38:275-297.
- 22- Okasha MS, Ziady HH. Joining the nursing profession in Qatar: motives and perceptions. *East Mediter Health J*. 2001;7(6):1025-33.
- 23- Gholami Y, Khodapanahi MK, Rahiminezhad A, Heydari M. Relationship between motivation and self assessment with educational development. *Iranian Psychologists journal*. 2006;2(7):207-210.[Persian]
- 24- Hauer J, Quill T. Educational needs assessment, development of learning objectives, and choosing a teaching approach. *J Palliat Med*. 2011;14(4):503-8.
- 25- Butler-Barnes ST, Williams TT, Chavous TM. Racial Pride and Religiosity among African American Boys: Implications for Academic Motivation and Achievement. *J Youth Adolesc*. 2011; 25.[Epub ahead of print].
- 26- West C, Sadoski M. Do study strategies predict academic performance in medical school? *Med Educ*. 2011;45(7):696-703.
- 27- Hendriks AA, Kuyper H, Lubbers MJ, Van der Werf MP. Personality as a moderator of context effects on academic achievement. *J Sch Psychol*. 2011;49(2):217-48.
- 28- Urhahne D, Chao SH, Florineth ML, Luttenberger S, Paechter M. Academic self-concept, learning motivation, and test anxiety of the underestimated student. *Br J Educ Psychol*. 2011;81(Pt 1):161-77.
- 29- Coco M, Perciavalle V, Maci T, Nicoletti F, Di Corrado D, Perciavalle V. The second-to-fourth digit ratio correlates with the rate of academic performance in medical school students. *Mol Med Report*. 2011;4(3):471-6.